

GS-Voorstel

Besluitnummer

PZH-2026-890006501

DOS-2025-0001127

Status

Openbaar

Datum vergadering Gedeputeerde

Staten

12 mei 2026

Eindtermijn

n.v.t.

Onderwerp

Aanpassen investeringstermijn ENERGIIQ

Advies

1. Vast te stellen het Statenvoorstel waarbij Provinciale Staten wordt voorgesteld om in te stemmen met het verkorten van de initiële investeringstermijn van ENERGIIQ van 10 jaar naar 8,5 jaar;
2. Vast te stellen de publiekssamenvatting.

Besluit GS

Vastgesteld conform advies.

Bijlagen

- Statenvoorstel - Aanpassen investeringstermijn ENERGIIQ;
- Brief ENERGIIQ d.d. 24 maart 2026;
- Bijlage bij brief ENERGIIQ dd. 24 maart 2026 Slides ENERGIIQ

1. Toelichting voor het College

In november 2024 heeft onderzoeksbureau Rebel Group de evaluatie van het Energie-Innovatiefonds (EIF) – beter bekend als ENERGIQ – afgerond. Deze evaluatie dient periodiek plaats te vinden vanwege de door Provinciale Staten (PS) vastgestelde Investeringsstrategie

(zie: [Investeringsstrategie+Energie+Innovatiefonds+Zuid-Holland \(notubiz.nl\)](#)). U bent hierover geïnformeerd op 4 februari 2025 (zie: [Eindrapport evaluatie ENERGIQ](#)).

Op dezelfde datum heeft u een brief aan het fondsbeheer van ENERGIQ (uitgevoerd door InnovationQuarter (IQ)) vastgesteld. In deze brief wordt het fondsbeheer opgeroepen om de aanbevelingen uit het evaluatierapport op te volgen en/of verder uit te werken.

PS hebben het definitieve evaluatierapport op 17 maart 2025 ontvangen. In de begeleidende brief aan PS (kenmerk PZH-2025-869602023) is aangegeven dat Gedeputeerde Staten (GS) het fondsbeheer hebben verzocht om de aanbevelingen uit het evaluatierapport te implementeren en daarnaast dat PS over mogelijke vervolgstappen zullen worden geïnformeerd (zie: [Brief van gedeputeerden Potjer en van Leeuwen Evaluatierapport ENERGIQ 2024](#)).

Kort samengevat worden in het evaluatierapport de volgende aanbevelingen gegeven:

- Een verbetering van de managementrapportages;
- Een uitwerking van drie handelingsperspectieven:
 1. per direct stoppen met het fonds (harde landing);
 2. op korte termijn stoppen met het fonds (zachte landing), en
 3. beheer tot einddatum van de initiële looptijd van het fonds (15 jaar, tot eind 2032) volgens de Investeringsstrategie uitdienen en het fondsbeheer optimaliseren.

Naar aanleiding van uw brief aan IQ, heeft het fondsbeheer de aanbevelingen uit het evaluatierapport opgepakt. Voorts heeft zij naast de drie genoemde handelingsperspectieven nog twee aanvullende handelingsperspectieven verkend. Deze betreffen:

4. de verlenging van de initiële looptijd van het fonds met 5 jaar (tot eind 2037);
5. de initiële looptijd van het fonds niet verlengen, maar om in het vervolg vrijkomende middelen uit tussentijdse exits in te zetten voor het verstrekken van leningen tijdens de resterende looptijd van het fonds (tot 2032).

Naar aanleiding van de uitwerking door het fondsbeheer, de ambtelijke analyses hierop en de gevoerde bestuurlijke gesprekken met het fondsbeheer is vastgesteld dat handelingsperspectief 3 (beheer tot einddatum) het meest gunstige scenario is. Hierbij wordt echter voorgesteld de investeringstermijn van het fonds van 10 jaar terug te brengen tot 8,5 jaar om zodoende het reële risico van het (te ruim) overschrijden van de looptijd van het fonds te beperken.

Door het fondsbeheer opgeleverde stukken en uitgevoerde ambtelijke analyses

In de loop van 2025 heeft IQ een model voor impactmeting ontwikkeld en voornoemde vijf handelingsperspectieven nader uitgewerkt. Ook heeft zij de mogelijke beleidsmatige en financiële doorwerking daarvan doorgerekend.

Managementrapportages

De managementrapportages zijn verbeterd doordat in het vervolg ook de ontwikkeling en stand van zaken van de portefeuille wordt gegeven, samen met een appreciatie van het fondsbeheer op de gebeurtenissen uit het voorgaande kwartaal. De verbeterde rapportages bieden, samen met verbeterde inzichten over de mate waarin beleidsdoelstellingen worden gerealiseerd, inmiddels voldoende informatie om de verdere voortgang van het fonds (beter dan voorheen) te kunnen monitoren. En om daarover met het fondsbeheer in gesprek te gaan.

Uitwerking handelingsperspectieven

In de uitwerking van de (vijf) handelingsperspectieven is door het fondsbeheer in het bijzonder gekeken naar de mate waarin de beleidsdoelstellingen worden behaald (impactmeting). Ook de (verwachte) financiële gevolgen op de waarde van de portefeuille aan het einde van de looptijd van het fonds (2032) zijn bekeken.

De uitwerking van het fondsbeheer is ambtelijk nader geanalyseerd en uitvoerig met het fondsbeheer besproken. Aan de hand daarvan is tot onderstaande tabel gekomen:

Handelingsperspectief	1 Direct stoppen	2 Stoppen op korte termijn	3 Beheer tot einddatum	4 Verlengen looptijd	5 Leningen-scenario
Einde looptijd	2026	2028	2032	2037	2032
Mate van behalen beleidsdoelstellingen (*)	Niet	Niet	Ruim	Zeer ruim	Ruim
Kapitaal recycling (**)	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
Volledige fondsvermogen retour bij einde looptijd fonds (***)	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
Extra kapitaalskosten PZH	Geen	Geen	Geen	Ja	Geen
Extra risico (t.o.v. huidige situatie – zijnde handelingsperspectief 3)	Geen	Geen	n.v.t.	Groot	Beperkt groot

Toelichting beoordelingscriteria:

(*) In welke mate wordt er, op basis van de analyse van IQ, binnen dit handelingsperspectief voldaan aan de in de Investeringsstrategie gestelde eis met betrekking tot het bijdragen aan CO₂-reductie?

(**) Worden de middelen, overeenkomstig de Investeringsstrategie, minimaal tweemaal ingezet gedurende de looptijd van het fonds?

(***) Komt het totale fondsvermogen (ad € 35 mln.) volgens de analyse van IQ ten tijde van opstellen van het voorstel (08-2025) volledig retour aan het einde van de looptijd van het fonds?

Op basis van bovenstaande tabel kan het volgende worden gesteld:

- In geval van handelingsperspectieven 3 (beheer tot einddatum), 4 (verlengen looptijd) en 5 (verstrekken van leningen door het fonds) wordt ingeschat dat de gestelde beleidsdoelstellingen (met betrekking tot CO₂-reductie) zullen worden behaald.
- In geen van de vijf handelingsperspectieven zal worden voldaan aan de oorspronkelijk aan het fonds meegegeven financiële randvoorwaarde om het fondsvermogen minimaal tweemaal in te zetten (kapitaal recycling).
 - o De voornaamste oorzaak hiervan is dat, in tegenstelling tot waar bij aanvang van het fonds vanuit was gegaan, inmiddels is gebleken dat de doorlooptijd van de investeringen om tot een exit te komen langer blijkt uit te vallen.(> 7 jaar i.p.v. de oorspronkelijk veronderstelde 5 jaar);
 - o Dit gegeven heeft met name gevolgen voor het behalen van voldoende impact voor het beleidsdoel CO₂-reductie. In de analyse van het behalen van dit beleidsdoel is er daarom wel rekening mee gehouden;
- Volgens de berekeningen van het fondsbeheer voldoet geen van de vijf handelingsperspectieven aan de bij aanvang van het fonds gestelde financiële randvoorwaarde om bij einde looptijd weer het beschikbaar gestelde vermogen minimaal te hebben (terug)verdiend.
 - o De resultaten zijn wel gebaseerd op aannames en verwachtingen die nog kunnen veranderen.
- Alleen handelingsperspectief 4 (verlengen looptijd) heeft extra kapitaal nodig. Dit komt doordat de beheervergoeding 5 jaar langer doorloopt en doordat de bestaande middelen langer uitstaan bij het fonds. Aangezien deze middelen door de provincie zijn gefinancierd met aangetrokken kapitaal, moet er 5 jaar langer rente over deze lening betaald worden dan was voorzien.
- Ten opzichte van de huidige situatie (handelingsperspectief 3) bestaat bij handelingsperspectieven 4 (verlengen looptijd) en 5 (leningen) een extra risico vanwege langer risicovol investeren (handelingsperspectief 4) of vanwege wanbetaling van debiteuren bij terugbetaling van verstrekte leningen (handelingsperspectief 5).

Vervolg en conclusie

In vervolggesprekken met het fondsbeheer is vastgesteld dat:

- handelingsperspectieven 1 (direct stoppen) en 2 (stoppen op korte termijn) té ongunstig zijn;
- handelingsperspectief 4 (verlengen looptijd) ongunstig is omdat de eventuele grotere opbrengst qua beleidsdoelstellingen niet althans in onvoldoende mate opwegen tegen de extra benodigde financiële middelen en het gelopen extra risico.

Vervolgens is het fondsbeheer verzocht om handelingsperspectief 5 (verstrekken leningen door het fonds) verder uit te werken. Hierbij is ook gevraagd om nader te onderzoeken onder welke voorwaarden het voor ENERGIQ mogelijk is om dergelijke leningen te verstrekken en wat de gevolgen hiervan zijn op, m.n. voor de financiële resultaten van het fonds.

Aan de hand van een nadere uitwerking, in combinatie met opgedane ervaringen van IQ over de termijnen van terugbetaling aan IQ van eerdere door IQ als ROM verstrekte Corona Overbruggingsleningen (COL), is vervolgens het volgende gebleken. Namelijk dat het verstrekken (en nadien innen) van leningen door het fonds niet goed haalbaar is binnen de nog resterende looptijd van het fonds (van 6,5 jaar). Dit wordt enerzijds veroorzaakt door de langere looptijd van dergelijke leningen in relatie tot de resterende fondstermijn en anderzijds door de huidige beperkte beschikbaarheid van middelen binnen het fonds.

Het gevolg van bovenstaande conclusie is dat, onder de gegeven omstandigheden, handelingsperspectief 3 (beheer tot einddatum) **het meest gunstige scenario** is voor het behalen van de beleidsdoelstellingen in relatie tot de gestelde financiële randvoorwaarden.

Aangepast handelingsperspectief 3

Handelingsperspectief 3 (beheer tot einddatum) is de huidige situatie en hiervoor geldt dus ook de door de Staten vastgestelde Investeringsstrategie. In deze Investeringsstrategie is opgenomen dat het fonds gedurende de eerste 10 jaar (tot eind 2027) nieuwe investeringen mag doen.

Gelet op de ervaringen van het fonds tot nu toe (en zoals ook in het evaluatierapport van Rebel Group is geconstateerd), is de doorlooptijd van de investeringen alvorens tot een exit te komen aanmerkelijk langer dan bij aanvang eerst nog was gedacht. Dit gegeven heeft tot gevolg dat redelijkerwijs moet worden aangenomen dat investeringen die tegen het einde van de investeringstermijn gedaan worden (initieel 10 jaar), de initiële looptijd van het fonds van 15 jaar (te ruim) overschrijden en/of zullen resp. kunnen overschrijden. Deze (te ruime) overschrijding van de initiële looptijd van het fonds heeft financieel nadelige gevolgen voor de te maken kosten, die dan ook langer doorlopen.

Om het reële risico van het (te ruim) overschrijden van de looptijd van het fonds te beperken, wordt voorgesteld om de initiële investeringstermijn van het fonds van 10 jaar terug te brengen tot 8,5 jaar en daarmee om de Investeringsstrategie op dit punt aan te passen.

De facto betekent dit dat het fonds per direct geen nieuwe investeringen meer mag doen mocht een bestaande investering uit de portfolio tussentijds tot exit komen waardoor er middelen vrijkomen. Het is daarentegen wel toegestaan om vervolginvesteringen te doen in de bestaande portfoliobedrijven. Dit is bedoeld om de waarde van deze portfoliobedrijven verder te optimaliseren.

Gemaakte voorwaardelijke afspraken met het fondsbeheer

Bovenstaande analyse en conclusie zijn uitvoerig met het fondsbeheer besproken. Deze exercitie heeft vervolgens geleid tot een aangepast handelingsperspectief 3. De provincie

stelt in het kader van het fondsbeheer voor om niet zozeer de initiële looptijd van het fonds (tot eind 2032) te wijzigen, maar om nu juist de oorspronkelijke investeringstermijn te verkorten van 10 jaar naar 8,5 jaar (tot half 2026).

- Tussentijdse exits worden zodoende niet meer aangewend voor geheel nieuwe investeringen, maar alleen voor vervolginvesteringen, of vloeien tussentijds terug naar de provincie.

Daarnaast is met hen besproken dat het fondsbeheer zal worden geoptimaliseerd. Hierdoor kan de beheervergoeding naar beneden worden bijgesteld. Vanaf 1 juli 2026 wordt dit verlaagd naar uiteindelijk 1,5% van het initiële fondsvermogen in 2031. Nu is dit 2% van het initiële fondsvermogen (€ 35 miljoen, t.w. € 700k ex BTW per jaar). Over de resterende looptijd van het fonds gerekend (vanaf 1 juli 2026) betekent dit concreet een totale besparing op de beheervergoeding van € 840k ex BTW. Het optimaliseren van het fondsbeheer is in navolging van de aanbeveling van de evaluatie van Rebel Group.

De provincie heeft aan het fondsbeheer aangegeven voorwaardelijk in te stemmen met dit voorstel, maar dat in september 2028, de korting opnieuw zal worden beoordeeld. Dat zal gebeuren in relatie tot de samenstelling van de portefeuille en de omvang van de investeringen op dat moment. De provincie wil daarover dan opnieuw het gesprek aangaan met het fondsbeheer.

De bestuurlijke gesprekken met het fondsbeheer van 17 december 2025 en 2 maart 2026 hebben geleid tot het advies van het fondsbeheer zoals verwoord in de brief van 26 maart 2026 met bijlage (zie bijlage 2 en 3).

Voorstel

Omdat de aanpassing van de initiële investeringstermijn een afwijking is van de door de Staten vastgestelde Investeringsstrategie, wordt voorgesteld om deze aanpassing voor te leggen aan de Staten door middel van bijgevoegd Statenvoorstel.

Met deze aanpassing en de reeds uitgevoerde acties zijn hiermee de aanbevelingen uit het evaluatierapport van Rebel Group opgevolgd.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW	: € 0,00
Programma	: Ambitie 3 - Schone energie voor iedereen
Financiële risico's	: Er zijn geen financiële risico's.

Theoretisch kan het zo zijn dat door het inkorten van de initiële investeringstermijn potentieel gunstige of juist verlieslatende nieuwe investeringen wordt misgelopen.

ENERGIIQ is een fonds is dat met Venture Capital in innovatieve start- en scale-ups investeert. De verwachting is dat de aanpassing/bekorting van de investeringstermijn van 1,5 jaar geen wezenlijke financiële positieve of negatieve gevolgen zal hebben.

Juridisch kader

Er worden geen juridische gevolgen voorzien.

2. Voorafgaande besluitvorming

- Besluit van Provinciale Staten van 14 september 2016, nr. 6929 – Oprichten en deelnemen in de Houdstermaatschappij Zuid-Holland B.V.;
- Besluit van Provinciale Staten van 12 oktober 2016, nr. 6933 – Energieagenda en investeringsstrategie Energie-innovatiefonds.

3. Proces

Indien PS instemmen met het verkorten van de initiële investeringstermijn, wordt voorgesteld om IQ/ENERGIIQ vervolgens met een Lid-GS-brief hierover te informeren.

Vervolgens zal in samenspraak met het fondsbeheer een addendum op de oorspronkelijk contractueel overeengekomen beheersovereenkomst worden opgesteld. Daarin wordt de gestaffelde verlaging van de beheervergoeding contractueel vastgelegd. Dit addendum zal dan vervolgens in bestuurlijk mandaat in besluitvorming worden gebracht.

4. Participatie en rolneming

Geen.

5. Communicatiestrategie

Het verkorten van de investeringstermijn van ENERGIIQ zal niet verder worden gecommuniceerd, anders dan naar het fonds (ENERGIIQ) en het fondsbeheer (IQ) zelf.